

Daar is het schip!

Almustafa heette hij. Twaalf jaar had hij in de stad Orfaleze gewoond, maar de laatste tijd had hij steeds grotere heimwee gekregen naar zijn geboorteland.

De afgelopen jaren had hij zich soms dagenlang teruggetrokken om in stilte over het leven na te denken, maar daardoor had ook eenzaamheid op de loer gelegen.

Niet dat Orfaleze een verlaten stad was, welnee, er woonden genoeg mensen. Die mensen hadden hem vaak genoeg een slaapplek aangeboden, of uitgenodigd bij hen te komen eten, maar hij was daar zelden op ingegaan.

Wat een wonderlijke man, dachten de mensen, maar voor Almustafa was het nu eenmaal nodig geweest om alleen te zijn, met zijn eigen gedachten en met zijn eigen blik op de wereld. Die blik was zeer wijs, want hij zag niet alleen met zijn ogen, maar ook met zijn hart. Door van een afstandje naar de mensen te kijken, keek hij als het ware in de spiegel en zag hij ook zichzelf. Daardoor had hij zichzelf en de wereld steeds beter leren kennen.

Op een dag, in de boomgaarden en op de velden was de oogst in volle gang, liep Almustafa een heuvel buiten de stad op. Daar keek hij uit over een mistige zee, de moeder van alle leven.

De zee was niet alleen, zag hij. Op haar golven droeg ze een schip. Een schip uit zijn eigen land nog wel – Almustafa herkende het meteen. In al die jaren had er geen enkel schip van zijn thuisland in Orfaleze aangemeerd, en meteen wist Almustafa dat de tijd was aangebroken: hij ging terug naar huis!

Hij haastte zich de heuvel af, de stadspoort door, de straten in, de huizen langs, de winkels en de marktkramen voorbij.

De mensen zagen hem gaan, keken hem na, zagen dat hij in de

richting van de haven liep. Daar meerde net het schip aan, en ineens leek het alsof ze in één keer wakker schrokken uit een droom; een droom die twaalf jaar had geduurd.

Al die jaren wandelde deze wijze man, deze profeet, door onze straten, dachten ze. We hebben hem vaak genoeg uitgenodigd om onze gast te zijn, waar hij bijna nooit op inging. Maar waarom hebben we hem nooit gezegd hoeveel hij voor ons is gaan betekenen? En waarom hebben we hem nooit gevraagd zijn wijsheid met ons te delen?

De mensen zetten zich in beweging en haastten zich naar de haven. Misschien kan dat alsnog, hoopten ze.

Op de kade groette Almustafa de bemanning op het dek, allemaal mannen uit zijn eigen land.

‘Welkom in Orfaleze, en als u weer uitvaart, ga ik graag met u mee terug!’

Almustafa’s stem reikte tot ver en steeds meer mensen spoedden zich naar de kade.

‘Gaat u weg?’ vroeg een man.

‘Meteen vandaag al?’ vroeg een vrouw.

Hun gezichten stonden bezorgd, alsof ze met pijn in hun hart een goede vriend moesten uitzwaaien.

Ook Almustafa voelde zich plotseling bedroefd. Hij had de mensen van Orfaleze niet vaak gesproken, maar toch voelde het nu raar. Alsof het een eerste en laatste ontmoeting ineen was.

Hij dacht aan de afgelopen tijd, waarin hij zo vaak had terugverlangd naar huis. Dat verlangen had aan hem getrokken als een jengelend kind.

‘Almustafa!’ had dat kind vanbinnen geroepen. ‘Ik wil naar huis, ik wil naar hui-huis!’

‘Stil maar,’ had hij dat kind toegesproken. ‘Die dag komt heus een keer.’

Die dag was nu aangebroken. Maar hoewel hij dit afscheid zou kunnen zien als het uittrekken van een oud kledingstuk dat niet meer paste, voelde het eerder als het afstropen van zijn huid.

Almustafa huiverde. Afscheid nemen deed hem meer pijn dan hij had gedacht. Als hij deze plek toch eens mee zou kunnen nemen... Maar ja, dat kon nu eenmaal niet, dat wist hij ook wel. Zoals een adelaar zijn nest verlaat, moest hij nu ook dit nest verlaten.

De zee roept mij, wist Almustafa.

Ik vertrek.

Neem niets mee.

En verdwijnt dan uit het zicht.

Er zweefde een stem zijn kant op. 'Kunt u niet nog even blijven?' De stem klonk helder en sereen. Eerlijk en verlangend.

Het meisje dat de vraag stelde was de dochter van Almitra, een wijze vrouw die Almustafa bij zijn aankomst in Orfaleze warm had verwelkomd. Zij was de enige persoon geweest met wie hij weleens diepe gesprekken had gevoerd. Ze hadden elkaar begrepen, zichzelf in elkaar herkend, en nu stelde juist háár dochtertje deze vraag.

'Waarom wil je dat ik nog even blijf?' vroeg Almustafa.

'Omdat...' Ze wees naar de kinderen om haar heen. 'Omdat wij u zo graag dingen willen vragen.'

Dat antwoord ontroerde Almustafa. 'Waarover?'

'Over dingen die we moeten weten voor als we later groot zijn.'

Almustafa keek naar de menigte die was toegestroomd, sommige mensen met de hooivorken nog in de hand.

'Kunnen jullie die vragen niet aan je ouders stellen?' vroeg Almustafa. 'Of aan je grootouders, tantes, ooms, burens?'

'Dat kan iedere dag,' antwoordde de dochter van Almitra. 'Maar u gaat weg. En misschien geeft u wel antwoorden waar onze ouders, grootouders, tantes, ooms en burens ook wat aan hebben.'

De profeet glimlachte geamuseerd. De wijsheid van haar moeder lag ook al in dit meisje verscholen.

'Het schip vaart pas tegen de avond uit. Ik heb tijd.'

Hij gebaarde de kinderen op de grond te gaan zitten. Zelf nam hij plaats op een grote houten kist, zodat iedereen hem goed kon zien en horen. Hij legde zijn handen in zijn schoot, liet zijn blik langs de kindergezichten dwalen en zei: 'Ik ben er klaar voor. Om de beurt.'

zien als zichzelf, met muren en een plafond,' ging Almustafa verder. 'En daarmee hebben ze hun wérkelijke verlangen om zeep geholpen: het verlangen om hun vleugels uit te slaan, vleugels die te groot zijn om door een deur te passen...'

Alsof Almustafa een toverspreuk had uitgesproken, kwam precies op dat moment een enorme zecarend overvliegen, een roofvogel die door de gigantische spanwijdte van zijn vleugels ook wel 'vliegende deur' wordt genoemd. Zijn hoge, dwingende roep leek de woorden van Almustafa te willen onderstrepen.

De profeet keek de vogel zwijgend na, en sprak toen tot de jongen: 'Als jij straks groot bent, buig dan je hoofd niet uit angst om je hoofd te stoten tegen het plafond. Woon desnoods in een huis, maar word niet zélf dat huis. Wees niet bang dat je het niet overleeft als de muren van je huis zouden barsten en instorten. Sla je vleugels uit, reik naar de hemel en zie de ochtendmist als deur en de stilte van de nacht als ramen. Dát is je werkelijke woning, en die is veel groter dan het huis waarin je lichaam bescherming zoekt.'

Almustafa had met zoveel vuur gesproken dat zelfs de wind zijn adem had ingehouden. Maar daar was hij weer: de gestreken zeilen klapperden, de masten kraakten. En Almustafa zei: 'Laat je huis geen anker zijn, maar een mast. Daarmee bedoel ik: maak van je huis geen plek die jou op één plek vasthoudt, afgesloten van de natuur, de velden, de akkers, de bossen, de zee. Maak ook herinneringen buiten die vier muren, herinneringen die tot aan de hemel reiken.'

De jongen veerde op. 'Hoef ik dus later niet per se in een huis te wonen?'

'Je kunt wonen waar je wilt, lief kind. De zwerver in jou zal je de weg wijzen.'

Kleding

Een meisje met een eenvoudige linnen jurk aan stelde de volgende vraag.

'Meneer,' begon ze, 'mijn grote zus heeft een kast vol kleren, en ze zegt dat ik die op een dag ook zal hebben. Maar ik hou niet zo van kleren.'

Een paar kinderen begonnen te lachen. 'Loop je liever in je blootje?' riep er eentje.

'Ik vind kleren vaak gewoon niet lekker zítten,' reageerde ze rustig. 'En me omkleden vind ik gedoe.'

'Vertel eens, waar is kleding eigenlijk voor bedoeld?' wilde Almustafa van haar weten.

'Om je te beschermen?'

'Dat is inderdaad een van de functies van kleren. Bescherming tegen kou of juist tegen de felle zon. En verder?'

'Om jezelf mooier te maken?'

'Ook dat kan een reden zijn. En verder?'

'Omdat je niet zomaar in je blootje kunt lopen?' antwoordde ze weifelend. 'Omdat mensen dat stom vinden, of omdat je je dan misschien schaamt?'

'Precies,' beaamde Almustafa. 'Dat is een van de redenen dat mensen kleren zijn gaan dragen. Maar mensen weten vaak niet half hoe fijn je huid het vindt om door de warmte van de zon aangeraakt te worden, hoe je voeten jubelen als ze zonder schoenen door het zand of het gras mogen banjeren, en hoe je haren genieten als ze kunnen wapperen in de wind.'

Kleding kan heel praktisch en nuttig zijn, maar kan ook voelen als een harnas. En als je denkt dat mooie kleren jou ook als persoon meteen mooier maken, moet ik je teleurstellen. Er is niks mis met jezelf mooi te willen maken, maar als je geen innerlijke schoonheid

bezit, zullen de prachtigste kleren dat nog niet kunnen verbloemen...'

'Dus als het mij niet interesseert, hoef ik niet per se een kast vol kleren als ik later groot ben?' Het meisje vroeg het met een hoopvolle blik in haar ogen.

Almustafa grijnsde. 'Je hoeft in ieder geval niet alles precies zo te doen als je broers en zussen, of als je ouders. Je mag zelf iemand zijn en zelf dingen beslissen. Al helemaal als je later groot bent.'

Het meisje glunderde en stootte een jongen aan die zijn arm al een poosje ongeduldig omhoog had. 'Nu mag jij.'

Kopen en verkopen

Een jaar of dertien, schatte Almustafa de jongen die zijn hand hoog had opgestoken.

'Ik wil graag marktkoopman worden,' begon hij. 'Maar...' Hij knipperde verlegen met zijn ogen.

'Je hoeft je voor geen enkele vraag te schamen,' moedigde Almustafa hem aan. 'Wat wil je weten?'

'Ik kom uit een arme familie, hoe kom ik aan het geld om koopwaar in te slaan?'

'O, dat is niet zo moeilijk,' antwoordde Almustafa. 'Je kunt het hulpje worden van een ervaren marktkoopman en van hem de kunst afkijken. Zodra je met dat werk genoeg geld gespaard hebt, begin je je eigen kraam. Maar vertel eens: wil je ook een succesvolle marktkoopman worden?'

'Ja, natuurlijk.'

'En wil je er ook gelukkig van worden?'

'Ja, natuurlijk,' herhaalde de jongen.

'Onthoud dan vier dingen goed,' begon Almustafa.

'Eén: in feite hebben mensen niet veel meer nodig dan wat het land en de zee hun te bieden hebben. Dring klanten dus niets op waar ze geen behoefte aan hebben. Natuurlijk wil je als marktkoopman geld verdienen, maar mensen zullen juist eerder bij je terugkomen als je ze niets probeert aan te smeren.

Twee: verkoop je spullen voor de prijs die ze waard zijn, niet voor meer en niet voor minder. Met andere woorden, handel nooit vanuit hebzucht, maar laat je ook niet afschepen door mensen die jouw spullen voor een habbekrats willen hebben.

Drie: als er bij je marktkraam zangers, dansers en fluitspelers voorbijkomen, koop dan ook hun gaven. Zij verkopen geen spullen, maar wat zij te bieden hebben, is schoonheid en vrolijkheid voor je ogen, oren en hart.

Tot slot: zorg ervoor dat de arme sloeber die geen geld heeft om iets bij je te kopen, evengoed niet met lege handen de markt verlaat. Geef hem een klusje te doen, in ruil voor iets uit je kraam. Dat maakt je werk als marktkoopman extra waardevol. Niet alleen voor de ander, maar ook voor jezelf.'

Almustafa gunde de jongen een bemoedigende blik. 'Als je deze vier regels goed onthoudt, zul je een succesvol en gelukkig marktkoopman zijn.'

De jongen knikte geestdriftig. 'Ik zal die regels goed onthouden, meneer.'

'Daar hou ik je aan,' zei Almustafa.

Fouten maken en straf

Een jongen stak zijn hand op en liet hem meteen weer zakken, maar Almustafa had het al gezien. 'Wat wilde je vragen?' vroeg hij vriendelijk.

De jongen kleurde tot diep in zijn hals. 'Ik...'

'Toe maar,' drong Almustafa zachtjes aan.

De jongen deed een nieuwe poging en het hoge woord kwam er half stotterend uit: 'Ik heb iemand gepest, en daar heb ik heel erg spijt van. Dat heb ik ook gezegd, dat ik spijt had, maar ik kreeg evengoed een erge straf. Dat begrijp ik heus wel, want pesten is fout, maar hoelang moet ik er nog voor gestraft worden?'

'Van mij zou dat niet langer hoeven,' antwoordde Almustafa onomwonden.

Bij de volwassenen gingen er wenkbrauwen omhoog en werd er wat gemompeld.

'Maar ik heb toch iets fout gedaan?' vroeg de jongen.

'Jazeker, maar hoe voelt het als je daaraan terugdenkt?'

'Rot...'

'En hoe voelde het toen je het deed?'

Vertwijfeld haalde de jongen zijn schouders op.

'Nou?'

'Fijn, dacht ik eerst,' haperde de jongen. 'Maar dat was eigenlijk helemaal niet zo. En daarvóór voelde ik me ook al niet fijn...' Hij boog zijn hoofd.

Almustafa knikte begrijpend. 'Zou je kunnen zeggen dat je met dat pesten ook jezelf pijn hebt gedaan?'

De jongen knikte zwijgend.

Almustafa haalde zijn hand langs zijn baard. 'Luister,' zei hij, nadat hij alle kinderen op de kade een kort moment in de ogen had gekeken. 'Wat ik jullie nu ga vertellen is heel belangrijk, dus let goed op.'